

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี 2. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี 3. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติด จำแนก ตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดทั้ง 3 ด้าน คือ ด้าน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จำนวน 34,443 ครัวเรือน ๆ ละ 1 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า เพศชาย จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 57.8 มีอายุ ระหว่าง 35 – 44 ปี จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 มีสถานภาพสมรส จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 44.9 อาชีพค้าขาย จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.3 มีรายได้ 20,000-29,999 บาท จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยรวม ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมือง

จังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปน้อย ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 และด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากมากไปน้อย พบว่าข้อเจ้าหน้าที่ที่มาจัดกิจกรรมในชุมชนเปิด โอกาสให้ท่านได้มีส่วนในการรับผิดชอบในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในกิจกรรมนั้น อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 รองลงมา ท่านมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของยาเสพติด อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 บุคคลที่มีอิทธิพล และมีอำนาจในชุมชนของท่าน มีผลต่อการตัดสินใจในการดำเนินงานหรือจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 ท่านมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจกับหน่วยงานที่จัด กิจกรรมเพื่อชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 และความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัวมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากมากไปน้อยพบว่าข้อในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนของท่าน หน่วยงานที่รับผิดชอบมีนโยบายให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 รองลงมา ท่านนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติในชุมชนของท่านอย่างจริงจัง เพื่อช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 ท่านยินดีสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ท่านได้ช่วยเหลือกิจกรรมชุมชน โดยการประชาสัมพันธ์ด้วยการใช้

สื่อ เช่น เอกสาร โปสเตอร์ หรืออื่น ๆ ร่วมในการทำกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 และ ท่านได้มีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนในการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาหยาเสพติด ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาหยาเสพติด ในภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 เมื่อพิจารณารายชื่อเรียงจากมากไปน้อยพบว่าข้อผลประโยชน์ที่ได้จากการจัดกิจกรรมจะส่งผลดีต่อสังคมและชุมชนของท่าน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 รองลงมาการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติด จะทำให้ทุกครัวเรือนในชุมชนสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติดได้ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ภายหลังจัดกิจกรรมมีการกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติดภายในหมู่บ้านขึ้นใหม่ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ท่านคิดว่าตัวท่านและครอบครัวได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติดอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ท่านคิดว่าการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติดจะเกิดประโยชน์ต่อชุมชน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และท่านมีส่วนร่วมในการติดตามผลการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติดแตกต่างกัน เพศชายและเพศหญิงกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติดแตกต่างกัน ($t = 2.690$ $df = 365.298$, $P < .05$)

สมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติดแตกต่างกัน อายุกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติดไม่แตกต่างกัน ($F = .210$ $df = 391$, $P > .05$)

สมมติฐานข้อที่ 3 ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน สถานภาพสมรสกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและไขปัญหายาเสพติดไม่แตกต่างกัน ($F = 1.195$ $df = 391$, $P > .05$)

สมมติฐานข้อที่ 4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน ระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและไขปัญหายาเสพติดไม่แตกต่างกัน ($F = 2.078$ $df = 391$, $P > .05$)

สมมติฐานข้อที่ 5 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน อาชีพกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 6 ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน รายได้กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและไขปัญหายาเสพติดไม่แตกต่างกัน ($F = 39.330$ $df = 391$, $P > .05$)

อภิปรายผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีประเด็นจากการศึกษาค้นคว้าตามวัตถุประสงค์การศึกษา ดังนี้

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะประชาชนได้ตระหนักถึงอันตรายของยาเสพติด เป็นเรื่องของทุกคนต้องช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้ชุมชนของตนเองเป็นชุมชนที่ปลอดจากยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางลักษณ์ โต้บันลือภพ (2539, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคร่วมกับสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว ในการป้องกันการพึ่งยาแอมเฟตามีน โดยการประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรค และแรงสนับสนุนจากสังคม มีผลทำให้กลุ่มตัวอย่างเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำเร็จ ไชยเสน (2538, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความร่วมมือระหว่างองค์กรระดับอำเภอกับองค์กรระดับหมู่บ้านในการ

ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดบนพื้นที่สูง ศึกษากรณีอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า อำนาจในการบริหารและจัดการ ด้านนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดบนพื้นที่สูงยังผูกขาดกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพราะถือว่าเป็นงานเฉพาะด้านที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญ การแก้ไขปัญหาเสพติดและการป้องกันที่ผ่านมามีต้องประสบปัญหาและอุปสรรค อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหาเสพติดและการป้องกันประชาชนต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกันตั้งแต่ต้น สร้างเกราะในการป้องกันยาเสพติดที่แข็งแกร่งคือความสัมพันธ์ในครอบครัว ชุมชน มีการเฝ้าระวังจากประชาชนในชุมชน มีการร่วมมือร่วมใจในทุกภาคส่วน เป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วม

ในการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา มีระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเป็นเรื่องของทุกคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชน ไม่ใช่ปัญหาของใครคนใดคนหนึ่ง ทุกคนต้องร่วมมือร่วมใจกันในการป้องกัน ไม่ให้เกิดขึ้นในชุมชนและเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ต้องหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกันดังนั้นปัจจัยดังกล่าวจึงไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บำรุง ฤกษ์น้อย (2537, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในพื้นที่เขตตำบลพลูตาหลวง จังหวัดชลบุรี ในการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพแล้วมีความแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการมีอาชีพใด ๆ บุคคลก็จะมีมุมมองที่เน้นในด้านอาชีพของตนเอง เช่นค้าขายมักอาจจะไม่ค่อยมีเวลาในการเข้าทำกิจกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บำรุง ฤกษ์น้อย (2537, หน้า 65) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในพื้นที่เขตตำบลพลูตาหลวง จังหวัดชลบุรี

ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติด ประชาชนต้องการให้ภาครัฐให้การสนับสนุนเป็นอย่างมากในการแก้ไขปัญหาเสพติด ทุกคนเห็นว่าการแก้ไขปัญหาควรให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือสอดส่องดูแล การแจ้งเบาะแส ผู้มีอิทธิพล ผู้ค้า ผู้เสพซึ่งเป็นแนวทางอีกอย่างหนึ่ง

ในการช่วยปราบปรามยาเสพติดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรม การติดตาม การประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ปัญหาของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

1. ขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโทษของยาเสพติดหรือยาสามัญประจำบ้าน
  2. การป้องกันและปราบปรามยังไม่เด็ดขาด
  3. สภาพพื้นที่ภายในชุมชนมีความเสี่ยงต่อการกระทำความคิดได้ง่าย เช่น ตามดึกร้าง ซอยเปลี่ยว ป่าหญ้า ฯลฯ
  4. กำลังเจ้าหน้าที่ ๆ มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดด้านยาเสพติดไม่เพียงพอ
  5. คนในชุมชนว่างงาน ขาดอาชีพและรายได้
  6. คนในชุมชนขาดความมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันภายในชุมชน
  7. รัฐบาลงบประมาณสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง
  8. คนในครอบครัวขาดความอบอุ่น
- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
- มีการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุเสียงตามสายของหมู่บ้านทุกเช้าเย็นเกี่ยวกับโทษของยาเสพติดหรือยาสามัญประจำบ้าน
- มีการตรวจปีศาจเป็นประจำทุกเดือน โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นหากพบสารเสพติดต้องรีบส่งบำบัดทันที
- ตัดไฟฟ้าและก่อดังวงจรปิดตามซอยเปลี่ยว
- จัดตำรวจชุมชนหรือจัดเวรยามในชุมชนเพื่อสอดส่องดูแลภายในชุมชน
- จัดฝึกอบรมอาชีพสร้างลานกิจกรรมเพื่อจัดกิจกรรมและหารายได้เข้าครอบครัวและชุมชน
- สร้างสนามกีฬาหรือลานกีฬาเพื่อเป็นที่ออกกำลังกายและพบปะสังสรรค์พูดคุย
- รับบริจาค และหางบจากการจัดกิจกรรมภายในชุมชนเพื่อนำเงินส่วนหนึ่งเข้ากองกลางเพื่อใช้ในการสนับสนุนและป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายในชุมชน
- ปลูกจิตสำนึกให้ทุกวันอาทิตย์เป็นวันครอบครัว

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยร่วมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในส่วนพื้นที่อื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบและยกระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหายาเสพติดในชุมชน